

01. Bevezetés – a tudományos megismerés folyamata, módszerei

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[Statisztikai alapok](#)

[A tudományos megismerésről](#)

[Pszichológiai iskolák](#)

[A kutatás folyamatmodellje](#)

Statisztikai alapok

- Babbie, E. (2003) Adatelemzés alapfokon. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 453–474. *A MINTÁK ELEMZÉSÉNEK ALAPFOGALMAI, EGY- ÉS KÉTVALTOZÓS ELRENDEZÉSEK BEMUTATÁSA*
- Babbie, E. (2003) Statisztikai következtetések. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 513–525. *A MINTÁK ÖSSZEHASONLÍTÁSA, SZIGNIFIKANCIA, NULLHIPOTÉZIS, KHI-NÉGYZET PRÓBA.*
- Atkinson et al. (1995) A pszichológia módszerei. In *Pszichológia*. Budapest: Osiris-Századvég. 24–30. *A KÜLÖNBÖZŐ – PL. KÍSÉRLETI, KORRELÁCIÓS, MEGFIGYELÉSI – MÓDSZEREKET VESZI SORRA.*
- Hajtmann B. (1989) Bevezetés. In *Matematikai statisztika pszichológia szakos hallgatók részére*. Budapest: Tankönyvkiadó. 5–12. *A MATEMATIKAI STATISZTIKA SZEMLÉLETÉBE VEZET BE, NÉHÁNY ALAPFOGALMAT TISZTÁZ.*
- Vargha A. (2000) *Matematikai statisztika pszichológiai, nyelvészeti és biológiai alkalmazásokkal*. Budapest: Pólya Kiadó. *ALAPOS ÉS SZÉLESKÖRŰ ÁTTEKINTÉST NYÚJT A PSZICHOLÓGIAI KUTATÁSBAN, CÉLJAI SZERINT A STATISZTIKAI ELJÁRÁSOK ALKALMAZÁSÁNAK MENETÉT ÉS FELTÉTELEIT MATEMATIKAI HÁTTÉR ISMERETE NÉLKÜL IS ÉRTHETŐEN MAGYARÁZZA.*

A tudományos megismerésről

- Babbie, E. (2003) Paradigmák, elmélet és társadalomtudományi kutatás. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 56–75. *TÁRSADALOMTUDOMÁNYI ELMÉLETEKRŐL ÁLTALÁBAN, A DEDUKCIÓRÓL ÉS INDUKCIÓRÓL, AZ ELMÉLET ÉS AZ ADATGYŰJTÉS KAPCSOLATÁRÓL.*
- Babbie, E. (2003) Hibák a hétköznapi megismerésben és néhány megoldás. / Mi valós valójában. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 22–27. *HÉTKÖZNAPI GONDOLKODÁS KORLÁTAI.*
- Szokolszky Á. (2004) Kutatási módszerek és metodológiai paradigmák; A természettudományos paradigma közelről: a kísérletezés; A hermeneutikai paradigma közelről: a kultúranropológia. A kvantitatív és kvalitatív kutatási stratégia; A pszichológiai kutatás módszerei – áttekintés. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 77–92. *A KUTATÁSMÓDSZERTAN ALAPVETŐ KÉRÉDÉSEIRŐL, A TUDOMÁNYOS MÓDSZERRŐL ÉS KÉT ALAPVETŐ TUDOMÁNYOS PARADIGMÁRÓL, A TERMÉSZETTUDOMÁNYOSRÓL ÉS A HERMENEITUKAIRÓL ÍROTT ÖSSZEFOGLALÓ.*

- Mérő László (1989) A logikus gondolkodás In *Észjárások*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 17–32. *FORMÁLIS LOGIKA, HÉTKÖZNAPI LOGIKA MEGKÜLÖNBÖZTETÉSÉHEZ.*
- Szokolszky Á. (2004) A kutatás általános módszertani kérdései. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 119–191. *A MÉRÉS, A STATISZTIKA ÉS AZ ETIKA ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEI.*
- Smith, E.R. & Mackie, D. (2001) A kutatás módszertana: ahogy a kérdéseket fölteszik és megválaszolják. In *Szociálpszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 133–188. *A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI KUTATÁS ÁLTALÁNOS MÓDSZERTANI, ETIKAI SZEMPONTBÓL.*
- Csepeli Gy. (1997) Kérdésfeltevés és kutatás. In *Szociálpszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 99–140. *A KUTATÁS MENETÉRŐL ÉS A JÓ KUTATÁS KRITÉRIUMAIRÓL.*

Pszichológiai iskolák

- Babbie, E. (2003) Néhány társadalomtudományi paradigma. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 48–56. *TÁRSADALOMTUDOMÁNYI PARADIGMÁK SZÁMBAVÉTELE.*
- Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Frederickson, B. & Loftus, G. R. (1995) A pszichológia mai nézőpontjai. In *Pszichológia*. Budapest: Osiris–Századvég. 33–40. *NÉHÁNY FONTOS PSZICHOLÓGIAI NÉZŐPONTOT ÉS A KAPCSOLATUKAT ELEMZI.*
- Pléh Cs. (1992) A behaviorista forradalom: A lélek teljes kiiktatása a lélektanból. In *Pszichológiatörténet: A modern pszichológia kialakulása*. Budapest: Gondolat Kiadó. 145–157. *A BEHAVIORIZMUS TÉTELEINEK, SZEMLELETÉNEK RÉSZLETESEBB KIFEJTÉSE.*
- Pléh Cs. (1992) Az egész és az értelem. Az alaklélektan. In *Pszichológiatörténet: A modern pszichológia kialakulása*. Budapest: Gondolat Kiadó. 158–171. *AZ ALAKLÉLEKTAN TÉTELEINEK, SZEMLELETÉNEK RÉSZLETESEBB KIFEJTÉSE.*
- Pléh Cs. (2000) A nagy iskolák korszaka. In *A lélektan története*. Budapest: Osiris Kiadó. 345–407. *ÖSSZEFOGLALJA EBBEN A FRISEBB SZÖVEGBEN IS A BEHAVIORIZMUS, ALAKLÉLEKTAN ÉS PSZICHOANALÍZIS KLASSZIKUS ISKOLÁINAK MEGJELENÉSÉT ÉS HATÁSUKAT A PSZICHOLÓGIÁBAN.*
- Hunyady Gy. (1998) A megismerés szociálpszichológiája és a szociálpszichológiai megismerés. In *Történeti bevezetés a szociálpszichológiába: a meghonosítás lépései*. Budapest: Eötvös Kiadó. 244–265. *A KOGNITÍV MEGKÖZELÍTÉSEK SZEREPÉT FOGLALJA ÖSSZE A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI KUTATÁSOKBAN, KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETEKET (PL. ATTITÚD, KOGNITÍV STÍLUS, ATTRIBÚCIÓ, SZTEREOTÍPIZÁLÁS) VESZ SORRA, ÉS A KLASSZIKUS KOGNITÍV MEGKÖZELÍTÉSEKET AZ INFORMÁCIÓFELDOLGOZÁSI NÉZŐPONTÚ ÚJAKKAL EGYÜTT TÁRGYALJA.*

A kutatás folyamatmodellje

- Babbie, E. (2003) Hogyan tervezzünk meg egy kutatást. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 124–132. *A KUTATÁS MENETÉNEK, FELÉPÍTÉSÉNEK HASZNOS ÖSSZEFOGLALÓJA.*
- Szokolszky Á. (2004) A kvantitatív és kvalitatív kutatási stratégia; A pszichológiai kutatás módszerei – áttekintés. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 92–95; 110–118. *A PSZICHOLÓGIAI KUTATÁSOKBAN KÜLÖNBÖZŐ KUTATÁSI PARADIGMÁK ÁTTEKINTÉSE*
- McGuire, W. J. (2001) A szociálpszichológia második évszázada felé [Hipotézisek felállítása] In *Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája*. Budapest: Osiris Kiadó. 478–485. *A KUTATÁS KREATÍV SZAKASZÁNAK FONTOSSÁGÁT HANGSÚLYOZZA, ITT SOROLJA FEL AZ ÁLTALA JAVASOLT ALKOTÓ HEURISZTIKÁKAT.*
- Manstead, A.S.R. & Semin, G.R. (1995) Módszertan a szociálpszichológiában: Az ötlettől a cselekvésig. In Hewstone, M. et alii (szerk.) *Szociálpszichológia*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó. 79–104. *A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI KUTATÁS ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEIT TÁRGYALJA, A RUNKEL ÉS MCGRATH MODELLJE ALAPJÁN A HIPOTÉZISTESZTELÉS JELLEGZETESSÉGEI ALAPJÁN KÜLÖNBÖZTET MEG KUTATÁSI STRATÉGIÁKAT.*

- Smith, E.R. és Mackie, D.M. (2001) A kutatás módszertana: ahogy a kérdéseket fölteszik és megválaszolják. In *Szociálpszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 85–132. *A NÉPSZERŰ SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI KÉZIKÖNYV BEVEZETŐT NYÚJT A KUTATÁS MÓDSZERTANI ÉS ETIKAI KÉRDÉSEIBE.*
- Fiske, S.T. (2006) Az emberi interakciók tanulmányozásának tudományos módszerei. In *Társas alapmotívumok*. Budapest: Osiris Kiadó. 74–127. *SOKOLDALÚ ÖSSZEFOGLALÁSA A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI KUTATÁS KÜLÖNBÖZŐ ASPEKTUSAINAK, ÉRINTI A KONCEPTUALIZÁLÁS, OPERACIONALIZÁLÁS FOLYAMATÁT, HÁROMFÉLE (LEÍRÓ, KORRELÁCIÓS, KÍSÉRLETI) KUTATÁSI STRATÉGIÁT VET ÖSSZE, A TIPIKUS TORZÍTÓ TÉNYEZŐKRE, ÉS AZ ETIKAI PROBLÉMÁKRA IS KITÉR. PÉLDÁKON IS BEMUTATJA A MONDANDÓJÁT.*

02. Attitűdmérés, attitűdskálák.

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[Az attitűd és mérése: alapfogalmak](#)

[A mérési módokról](#)

[Implicit Asszociációs Teszt](#)

[Projektív attitűdmérési technikák](#)

[Az attitűdskálák](#)

[Klasszikus skálák 1.: kumulatív skálák](#)

Az attitűd és mérése: alapfogalmak

Szokolszky Á.(2004) Az attitűdmérés történeti háttere és elméleti kérdései. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris. 366–368. **RÖVID ÁTTEKINTÉSE AZ ATTITŰDMÉRÉS TRENDJEINEK**

Allport, G.W. (1979) Az attitűdök. In. Halász L., Hunyady Gy. és Marton M. (szerk.) *Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 41–57. **KLASSZIKUS TÖRTÉNETI BEVEZETŐ AZ ATTITŰD TÉMÁJÁBA**

McGuire, W.J. (2001) Pszichológia és történelem. In. *Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája*. Budapest: Osiris Kiadó. 387–417. **AZ ATTITŰDKUTATÁS TÖRTÉNETÉNEK RÉSZLETES ÁTTEKINTÉSE**

A mérési módokról

Stahlberg, D. és Frey, D.(1995) Attitűdök I. Struktúra, mérés és funkciók. In: Hewstone, M. et al (szerk.) *Szociálpszichológia*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó. 163–174. **RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ A KÜLÖNBÖZŐ MÉRÉSI MÓDOKRÓL: FIZIOLÓGIAI, VISELKEDÉSES, NEM-REAKTÍV MÉRÉSI MÓDOK**

Smith, E.R. & Mackie, D. (2001) Attitűdök mérése. In *Szociálpszichológia*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 379–382. **A SKÁLÁKAT KIVÉVE RÉSZLETESEBB BEMUTATÁSA A KÖZVETLEN ÉS KÖZVETETT MÓDSZEREKNEK**

Nosek, B.A, Banaji, M.R. és Greenwald, A.G.(2003) Implicit csoport attitűdök és sztereotípiák gyűjtése egy demonstrációs weblapról. In Banaji, M.(2003)*Rejtőzködő sztereotípiák és attitűdök*. Budapest: Osiris Kiadó. **IAT RÉSZLETES BEMUTATÁSA + A HONLAPOS ADATGYŰJTÉS EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA**

Az attitűdskálák

Babbie, E. (2003) Skálaszerkesztés. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 190–197. **A SKÁLÁK ÉS SZERKESZTÉSŰK RÖVID BEMUTATÁSA – BOGARDUS, THURSTONE, LIKERT, OSGOOD, GUTTMAN**

Szokolszky Á.(2004) Az attitűdskálák fajtái. A szemantikus differenciál. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 368–372. **SKÁLÁK RÖVID LEÍRÁSA: GUTTMAN, THURSTONE, LIKERT, OSGOOD**

- Stahlberg, D. és Frey, D.(1995) Attitűdök I. Struktúra, mérés és funkciók. In: Hewstone, M. et al (szerk.) *Szociálpszichológia*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó. 163–174. *ISMERTETÉS ÉS KRITIKAI ÉRTÉKELÉS A KÜLÖNBÖZŐ SKÁLÁKRÓL: THURSTONE, LIKERT, OSGOOD*
- Selltiz, C., Jahoda, M., Deutsch, M. és Cook, S.W. (1979) Az attitűd skálázása. In: Halász L., Hunyady Gy. és Marton M. (szerk.) *Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 131–148. *A KLASSZIKUS SKÁLÁK SZERKESZTÉSE, ELŐNYEI ÉS HÁTRÉNYAI: THURSTONE, LIKERT, BOGARDUS, GUTTMAN*

Klasszikus skálák 1.: kumulatív skálák

- Selltiz, C., Jahoda, M., Deutsch, m. és Cook, S.W. (1979) Az attitűd skálázása: Kumulatív skálák. In: Halász L., Hunyady Gy. és Marton M. (szerk.) *Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 142–147. *A KUMULATÍV SKÁLÁK ELKÉSZÍTÉSÉNEK VÁZLATOS ISMERTETÉSE:*
- Bogardus, E.S.(1967) Measuring social Distances. In Fishbein, M. (ed.): *Readings In Attitude Theory and Measurement*. New York, NY: John Wiley and Sons. 71–76. *EREDETI SZERZŐTŐL A SKÁLÁRÓL*
- GUTTMAN: <http://www.socialresearchmethods.net/kb/scalgutt.htm>

Implicit Asszociációs Teszt

- Cunningham, W.A, Preacher, K.J. & Banaji, M.R. (2003) Az implicit attitűdök mérése: konzisztencia, stabilitás és konvergenciavaliditás. In Banaji, M.R(2003) *Rejtőzködő sztereotípiák és attitűdök*. Budapest: Osiris Kiadó. 359–376. *BEVEZETÉS AZ IMPLICIT ATTITŰDÖK ASSZOCIÁCIÓN, REAKCIÓDŐ-MÉRÉSEN ALAPULÓ MÓDSZERTANÁBA*
- Nosek, B.A, Banaji, M.R. és Greenwald, A.G.(2003) Implicit csoport attitűdök és sztereotípiák gyűjtése egy demonstrációs weblapról. In Banaji, M.R(2003) *Rejtőzködő sztereotípiák és attitűdök*. Budapest: Osiris Kiadó. 369–358. *IAT RÉSZLETES BEMUTATÁSA + A HONLAPOS ADATGYŰJTÉS EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA*
- Greenwald, A.G. és Banaji, M.R.(2003) Az implicit társas kogníció: Az attitűdök, az önértékelés és a sztereotípiák. In Banaji, M.R.(2003): *Rejtőzködő sztereotípiák és attitűdök*. Budapest: Osiris Kiadó. 139–190. *EBBEN AZ „ÁTTÖRÉST HOZÓ” CIKKBEN VEZETIK BE A SZERZŐK AZ IMPLICIT TÁRSAS KOGNÍCIÓ FOGALMÁT*

Projektív attitűdmérési technikák

- Oppenheim, A.N.(1966) Projective Techniques in Attitude Study. In: Oppenheim, A.N.: *Questionnaire design and attitude measurement*. London: Heinemann. 160–196. *INDIREKT PROJEKTÍV TECHNIKÁK: MONDATKIEGÉSZÍTÉS, RAJZOK, TAT, TÖRTÉNETEK, JÁTÉK*

03. Kérdőív- és skálaszerkesztés

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[Hogyan szerkesszünk kérdőívet?](#)

[Egy kis tesztelmélet](#)

[A kérdőíves adatgyűjtés pszichológiája](#)

[A műtermék sorsa](#)

[Indexek, tipológiák.](#)

[Klasszikus skálák készítése 2.: Thurstone és Likert](#)

Hogyan szerkesszünk kérdőívet?

Babbie, E. (2003) Kérdőíves vizsgálatok In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 273–314. **KÉRDÉSEK ÉS KÉRDŐÍVEK LÉTREHOZÁSA ÉS SZERKESZTÉSE, KÉRDEZÉSI MÓDOK**

Szokolszky Á.(2004) Változatok egy módszerre: posta, telefon, számítógép. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 355–360. **KÉRDEZÉSI MÓDOK, RÖVIDEBBEN**

Szokolszky Á.(2004) A kérdőívszerkesztés folyamata. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 343–353. **KÉRDŐÍVSZERKESZTÉS RÖVIDEBBEN**

Szokolszky Á.(2004) Attitűdskálák kidolgozása. Attitűdskálák korlátjai. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 372–375. **A JÓ TÉTELEK JELLEMZŐI**

Héra G., Ligeti Gy.(2005) A kérdőíves adatfelvétel. In *Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása*. Budapest: Osiris Kiadó. 173–201. **KÉRDÉSEK TÍPUSAI, KÉRDŐÍVFELÉPÍTÉS ÉS KÉRDEZÉS SZABÁLYAI, SOK PÉLDÁVAL**

Egy kis tesztelmélet

Babbie, E. (2003) A mérés minősége. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 161–169. **MEGBÍZHATÓSÁG, ÉRVÉNYESÉG VIZSGÁLATA**

Szokolszky Á.(2004) A kérdőív érvényességének és a megbízhatóságának ellenőrzése. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 353–355. **A CRONBACH ALFA KISZÁMÍTÁSA**

Fedor Gy., Hidegkuti I., Münnich Á. (2001) Tesztek használata a pszichológia és a pedagógiában: minőségi és alkalmazhatósági kritériumok, *Alkalmazott pszichológia, 1.RÖVID, LÉNYEGRETÖRŐ LEÍRÁS A TESZTHASZNÁLAT FELVÉTELÉNEK KÖRÜLMÉNYEIRŐL ÉS AZ ADATOK ÉRTELMEZÉSÉRŐL*

A kérdőíves adatgyűjtés pszichológiája

Szokolszky Á.(2004) A válaszadás érvényességét veszélyeztető tényezők. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 333–340. **NÉHÁNY SZEMPONT ARRRA, HOGYAN ÓVHATJUK MEG A KÉRDŐÍVES KUTATÁST A VÁLASZTORZÍTÁSOKTÓL**

- Héra G., Ligeti Gy.(2005) A kérdőíves adatfelvétel. In *Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása.* Budapest: Osiris Kiadó. 173–201. *A KÉRDŐÍVES ADATFELVÉTELHEZ PRAKTIKUS SEGÍTSÉG.*
- Rudas T.(1998) *Hogyan olvassunk közvélemény-kutatásokat?* Új Mandátum Kiadó: Budapest. *KÖZVÉLEMÉNYKUTATÁSOK MÓDSZERTANI HÁTTERÉNEK ÖSSZEFOGLALÁSA GYAKORLATI SZEMSZÖGBŐL.*

Klasszikus skálák készítése 2.: Thurstone- és Likert-skála

- Stahlberg, D. és Frey, D.(1995) Attitűdök I. Struktúra, mérés és funkciók: Az attitűdmérés klasszikus megközelítései. In: Hewstone, M. et alii (szerk.) *Szociálpszichológia.* Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó. 167–171. *A THURSTONE- ÉS A LIKERT-SKÁLA KÉSZÍTÉSÉNEK RÉSZLETES BEMUTATÁSA, KRITIKÁJUK*
- Murphy, G. & Likert, R. (1998) Egy attitűdmérő eljárás. In Hunyady Gy. (szerk.) *Történeti és politikai pszichológia szöveggyűjtemény.* Budapest: Osiris Kiadó. 525–562. *KLASSZIKUS ATTITÜDSKÁLÁK BEMUTATÁSA, AZ ATTITÜD FOGALMÁNAK KÖRÜLÍRÁSA A MÉRÉSEN KERESZTÜL*

A műtermék sorsa

- McGuire, W. (2001) *Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája.* Budapest: Osiris Kiadó. 78–88. *A KUTATÓK MŰTERMÉKEKHEZ VALÓ VISZONYÁNAK LÉPCSŐIT MUTATJA BE.*

Indexek tipológiák

- Babbie, E. (2003) Indexek, skálák, tipológiák. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata.* Budapest: Balassi Kiadó. 171–190; 197. *INDEXKÉPZÉSRŐL, TIPOLOGIÁK ALKALMAZÁSÁRÓL, TÖMÖREN.*
- Székelyi M. & Barna I. (2002) Adatredukciós módszerek (főkomponenselemzés, faktorelemzés, klaszterelemzés). In *Túlélőkészlet az SPSS-hez.* Budapest: Typotex Kiadó. 17–163. *A SKÁLÁK KÉSZÍTÉSÉHEZ FELHASZNÁLHATÓ HÁROM STATISZTIKAI ELJÁRÁS RÉSZLETES BEMUTATÁSA.*

04. Kérdőíves adatgyűjtés: stratégia és típusok

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[A kérdőíves kutatás stratégiája](#)

[Az értékelő skálák típusai](#)

[Személy- és csoportpercepció vizsgálata](#)

[Értékkutatás](#)

[Szemantikus differenciál](#)

[Az adatfelvétel előtt és után](#)

A kérdőíves kutatás stratégiája

Szokolszky Á. (2004) Vizsgálati célok, kutatási lépések és adatgyűjtési módok – áttekintés. Metodológiai előfeltételek és a standardizáció kérdése. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 324–343. **KÉRDŐÍVES KUTATÁS LÉPÉSEI, KÉRDEZÉS–VÁLASZ–VALÓSÁG**

Szokolszky Á. (2004) Szempontok a publikált kérdőívek használatához. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 340–343. **MÁSOK KÉRDŐÍVEINEK FELHASZNÁLÁSÁHOZ: KRITIKAI SZEMPONTOK ÉS A FOLYAMATA**

Szokolszky Á. (2004) A kérdőíves módszer értékelése. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 362–365. **ALKALMAZHATÓSÁG KÖRE, ELŐNYÖK ÉS HÁTRÁNYOK RÖVIDEN**

Az értékelő skálák típusai

Katz, D. és Braly, K.W. (1979) Verbális sztereotípiák és faji előítéletek. In Halász L., Hunyady Gy. & Marton M. (szerk.) *Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 190–197. **A SZTEREOTÍPIAKUTATÁS KLASSZIKUS VIZSGÁLATA, AZ ÉRTÉKELŐSKÁLÁ „TULAJDONSÁGLISTA” TÍPUSÁNAK ILLUSZTRÁCIÓJA**

Szakács K., Szakács F. (1992) A Rokeach–féle értékvizsgálat In: Mérei F., Szakács F.: *Pszichodiagnosztikai vademecum* 2. rész. 403–419. **A ROKEACH–FÉLE ÉRTÉKSKÁLA RÖVID LEÍRÁSA, AZ ÉRTÉKELŐSKÁLA „RANGSOROLÁSOS” TÍPUSÁNAK ILLUSZTRÁCIÓJA**

Hunyady Gy. (1998) Kognitív komplexitás személyek és ideologikus tárgykörök megítélésében. In Hunyady Gy.: *Történeti bevezetés a szociálpszichológiába: a meghonosítás lépései*. ELTE Eötvös Kiadó: Budapest. 181–185. **A KELLY–FÉLE MÁTRIXTECHNIKA BEMUTATÁSA, AZ ÉRTÉKELŐSKÁLA „MÁTRIX” TÍPUSÁNAK ILLUSZTRÁCIÓJA**

Oppenheim, A.N. (1966) Checklists, Rating Scales, and Inventories. In: Oppenheim, A.N.: *Questionnaire design and attitude measurement*. London: Heinemann. 81–104. **RÖVID BEMUTATÁSAI ALTÍPUSOKNAK: CHECKLISTS, RATINGS, RANKING, INVENTORIES, GRIDS**

Az adatfelvétel előtt és után

Szokolszky Á. (2004) Minta és mintavétel. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris. 155–168. **LÉNYEGRETÖRŐ ÁTTEKINTÉSE A MINTAVÉTEL KÉRDÉSKÖRÉNEK**

- Babbie, E. (2000) A mintavétel logikája. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 197–247. *RÉSZLETESEBB BEMUTATÁSA A MINTAVÉTEL KÉRDÉSKÖRÉNEK*
- Babbie, E. (2003) Az adatok kvantifikálása. . In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 438–447. *KÓDOLÁSRÓL RÉSZLETESEN*
- Héra G., Ligeti Gy.(2005) Társadalomkutatás a gyakorlatban. In *Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása*. Budapest: Osiris. 85–102. *AZ ELŐKÉSZÜLETEK ÉS AZ ADATFELVÉTEL GYAKORLATI KÉRDÉSEIRŐL*

Személy- és csoportpercepció vizsgálata

- Hunyady Gy. (1998) A személypercepció vizsgálatának kiindulópontjai. In Hunyady Gy. (szerk.) *Történeti bevezetés a szociálpszichológiába: a meghonosítás lépései*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. 116–129. *A SZEMÉLYPERCEPCIÓ KUTATÁSAINAK TÖRTÉNETI-MÓDSZERTANI ÁTTEKINTÉSE.*
- Asch, S. (1973) Személyekről alkotott benyomások., In: Hunyady György (szerk.) *Szociálpszichológia*. Budapest: Gondolat Könyvkiadó. 137–152. *ASCH BENYOMÁSFORMÁLÁSSAL KAPCSOLATOS KLASSZIKUS KÍSÉRLETI EREDMÉNYEI.*
- Katz, D. és Braly, K.W. (1979) Verbális sztereotípiák és faji előítéletek. In Halász L., Hunyady Gy. & Marton M. (szerk.) *Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 190–197. *A SZTEREOTÍPIAKUTATÁS KLASSZIKUS VIZSGÁLATA, MELY MÓDSZERTANÁBAN IS ÉVTIZEDEKRE MEGHATÁROZTA A KUTATÁST*
- Hunyady Gy. (1994) A román–magyar kölcsönviszony In: *Sztereotípiák a változó közgondolkodásban*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 144–153. *A TÜKÖRKÉP-PERCEPCIÓ JELENSÉGE MELLETT, JÓL MEGFIGYELHETŐ ITT A TARTALOM ÉS AZ ÉRTÉKELÉS KÖZÖTTI DINAMIKA IS.*
- Tetlock, P. E., Peterson, R. S., McGuire C., Chang, S., Feld, P.(1998) A politikai csoportok dinamikájának mérése: a csoportgondolkodás modelljének vizsgálata In: Hunyady Gy. (Szerk.): *Történeti és politikai pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 165–206. *A Q-RENDEZÉST A GYAKORLTABAN IS HASZNÁLÓ KUTATÁS BESZÁMOLÓJA.*

Értékkutatás

- Váriné Sz. I. (1987) *Az ember, a világ és az értékek világa*. Gondolat: Budapest. 150–170. *ROKEACH NYOMÁN KIBONTAKOZOTT ÉRTÉKKUTATÁS*
- Szakács K., Szakács F. (1992) A Rokeach-féle értékvizsgálat In: Mérei F., Szakács F.: *Pszichodiagnosztikai vademecum 2. rész.* 403–419. *A RROKEACH-FÉLE ELJÁRÁS RÖVID LEÍRÁSA, A MÓDSZER KLASSZIKUS MAGYARORSZÁGI ISMERTETŐJE.*
- Schwartz, S. H. (2003) Univerzálisak az értékek tartalmában és struktúrájában. Elméleti előrelépések és empirikus próbák húsz országban. In Váriné Szilágyi I. (szerk.) *Értékek az életben és a retorikában*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 105–154. *SCHWARTZ ÉRTÉKKUTATÁSAIRÓL A KEVÉS MAGYARUL IS OLVASHATÓ FORRÁS EGYIKE.*
- Hunyady Gy. (2002) Társadalomkép és értékvilág: Iskolai tanulók tájékozódása és irányvétele. In Mészáros A. (szerk.) *Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága*. Budapest: Eötvös Kiadó. 289–312. *AZ ÉRTÉKKUTATÁS SAJÁTOS ESZKÖZÉT FEJLESZTI KI A TAGADÓ ÉRTÉKEK SKÁLÁJÁVAL. PERCEPCIÓS ÉRTÉKKUTATÁSAIBAN AZT VIZSGÁLJA A SZERZŐ, HOGY MÁSOKNAK MILYEN TÉNYEZŐK MENTÉN TULAJDONÍTVUNK VALAMILYEN TULAJDONSÁGOT.*
- Váriné Sz. I. (1987) *Az ember, a világ és az értékek világa: A szociálpszichológiai értékkutatás gyakorlati nehézségei, műhelytitkai*. Budapest: Gondolat. 98–117. *AZ ÉRTÉKKUTATÁS MÓDSZERTANI PRBLÉMÁIRÓ L NYÚJ VÁZLATOS KÉPET*
- Váriné Sz. I. (1987): *Az ember, a világ és az értékek világa: A szociálpszichológiai értékkutatás kezdetei*. Budapest: Gondolat. 118–149. *A KLASSZIKUS ÉRTÉKKUTATÁSOK SZÁMBA VÉTELE.*

Váriné Szilágyi I. (szerk.2003) *Értékek az életben és a retorikában*. Budapest: Akadémiai Kiadó. *SOKSZÍNŰ VÁLOGATÁS AZ ÉRTÉKEK VILÁGÁBÓL*.

Szemantikus differenciál: az Osgood–skála

Szokolszky Á. (2004) A szemantikus differenciál. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris. 376–378. *OSGOOD MÓDSZERÉNEK LÉNYEGRETÖRŐ ÁTTEKINTÉSE*

Stahlberg, D. és Frey, D.(1995) Attitűdök I. Struktúra, mérés és funkciók: Az attitűdmérés klasszikus megközelítései. In: Hewstone, M. et alii (szerk.) *Szociálpszichológia*, Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó. 169. *AZ OSGOOD–SKÁLA RÖVID BEMUTATÁSA, KRITIKÁJA*

Pléh Cs., Czigler I. (1976) Kísérlet politikai kifejezések megítélésére alkalmas szemantikus differenciál skálák kidolgozására, In: *Pszichológiai Tanulmányok 15*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 479–533. *A SZEMANTIKUS DIFFERENCIÁL KIALAKÍTÁSÁNAK RÉSZLETES BEMUTATÁSA, ÉRDEKES ALKALMAZÁSA A RENDSZERVÁLTÁS ELŐTTI TÁRSADALOMBAN*.

05. A szociálpszichológiai kísérlet 1.

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[A kísérletezés helye a szociálpszichológiában](#)

[Alapfogalmak és egyszerűbb elrendezések](#)

[Többváltozós elrendezések](#)

[Gyakorlat: kísérletek szakszövegekben 1.](#)

[Az interakcióról bővebben](#)

A kísérletezés helye a szociálpszichológiában

Babbie, E. (2003) Az okság fogalma a társadalomtudományi kutatásban. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 78–101. *AZ OKSÁG FOGALMA, AZ OK–OKOZATI KAPCSOLATOK VIZSGÁLATÁNAK ALAPELVEI A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KUTATÁSOKBAN, OKFEJTÉSI HIBÁK.*

Babbie, E. (2003) Bevezetés. Kísérletezés céljára alkalmas témák. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Osiris Kiadó. 250–251. *RÖVID BEVEZETŐ A KÍSÉRLETEZÉS TÉMÁJÁHOZ.*

Babbie, E. (2003) Változatok kísérleti elrendezésekre. Példa kísérletre. „Természetes” kísérletek. A kísérleti módszer erősségei és gyengéi. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Osiris Kiadó. 258–270. *A KÍSÉRLETEK TÍPUSAI ÉS A VELÜK KAPCSOLATOS PROBLÉMÁK. MIKOR ÉS HOGYAN KÍSÉRLETEZZÜNK?*

Csepeli Gy. (1981) Kísérletezés a szociálpszichológiában. In *A kísérleti társadalomlélektan főárama*. Budapest: Gondolat Kiadó. 5–29. *TÖRTÉNETI BEVEZETŐ A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI KÍSÉRLETEKHEZ, PÉLDÁKKAL ÉS NÉMI MÓDSZERTANNAL..*

Szokolszky Á. (2004) A megismerés szintjei: leírás, korreláció, okság, törvény. Determinizmus, redukcionizmus. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 46–59. *A KUTATÁSOK TÍPUSAI. A KÍSÉRLET ELHELYEZÉSE A TÖBBI KUTATÁSI STRATÉGIA KÖZÖTT. NÉHÁNY GONDOLAT AZ OKSÁGRÓL.*

Szokolszky Á. (2004) A kísérletezés logikája. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 192–198. *RÖVID BEVEZETÉS A KÍSÉRLETEZÉS TÉMÁJÁHOZ, PÉLDÁKKAL.*

Szokolszky Á. (2004) A kísérleti stratégia értékelése. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 264–267. *MIKOR JÓ MÓDSZER A KÍSÉRLET ÉS MIKOR NEM?*

Alapfogalmak és egyszerűbb elrendezések

Babbie, E. (2003) A klasszikus kísérlet. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 251–258. *A KÍSÉRLETTEL KAPCSOLATOS ALAPFOGALMAK BEMUTATÁSA: FÜGGETLEN ÉS FÜGGŐ VÁLTOZÓK, MÉRÉS, KÍSÉRLETI- ÉS KONTROLLCSOPORT, KETTŐS VAK ELRENDEZÉS, MINTAVÉTEL ÉS BESOROLÁS.*

Szokolszky Á. (2004) A kísérletezés alapfogalmai. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 198–207. *A KÍSÉRLETTEL KAPCSOLATOS ALAPFOGALMAK ISMERTETÉSE: KUTATÁSI KÉRDÉS ÉS HIPOTÉZIS, VÁLTOZÓK, ALAPVETŐ ELRENDEZÉSEK.*

Szokolszky Á. (2004) A kísérleti kontroll és a belső érvényesség. Az érvényesség egyéb fajtái a kísérletezésben. A megbízhatóság. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 213–241. *A VÁLTOZÓK KONTROLLJA ÉS A BELSŐ VALIDITÁS BIZTOSÍTÁSA. A KÍSÉRLET ÉRVÉNYESSÉGÉT ÉS MEGBÍZHATÓSÁGÁT FENYEGETŐ VESZÉLYEK ÉS ELHÁRÍTÁSUK.*

Szokolszky Á. (2004) „Rendhagyó” kísérlettípusok. Kvázikísérletek. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 250–264. *A TIPIKUS KERETEK KÖZÉ NEM ILLESZKEDŐ ELRENDEZÉSEK ÉS TERMÉSZETES KÍSÉRLETEK BEMUTATÁSA, RÉSZLETESEBBEN, MINT BABBIE–NÉL.*

Többváltozós elrendezések

Szokolszky Á. (2004) A többváltozós kísérletek. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 241–250. *A TÖBBVÁLTOZÓS KÍSÉRLETEK BEMUTATÁSA.*

Gyakorlat: kísérletek szakszövegekben 1.

Fiske, S. T. (2005) *Társas alapotívumok*. Budapest: Osiris Kiadó. *A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA EGYIK ALAPTANKÖNYVE, AMELYBEN SOK KÍSÉRLETRE TALÁLHATUNK PÉLDÁT. AZ ÓRAI PÉLDÁK EGY RÉSZÉ IS INNEN SZÁRMAZIK.*

06. A szociálpszichológiai kísérlet 2.

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[A forgatókönyv és a fedőtörténet](#)

[A független változó manipulációja](#)

[A függő változó mérése](#)

[Gyakorlat: kísérletek szakszövegekben 2.](#)

[Az érvényesség problémái](#)

A forgatókönyv és a fedőtörténet

Szokolszky Á. (2004) A változók műveleti meghatározása. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 208. *AZ OPERACIONALIZÁCIÓRÓL.*

A független változó manipulációja

Szokolszky Á. (2004) A független változó hatékonysága. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 209–210. *RÖVID BEVEZETÉS ÉS NÉHÁNY ALAPFOGALOM A FÜGGETLEN VÁLTOZÓ MANIPULÁCIÓJÁNAK TÉMÁJÁHOZ.*

A függő változó mérése

Szokolszky Á. (2004) A függő változó érzékenysége. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 210–212. *RÖVID BEVEZETÉS ÉS NÉHÁNY ALAPFOGALOM A FÜGGŐ VÁLTOZÓ MÉRÉSÉNEK TÉMÁJÁHOZ.*

Gyakorlat: kísérletek szakszövegekben 2.

Fiske, S. T. (2005) *Társas alapmotívumok*. Budapest: Osiris Kiadó. *A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA EGYIK ALAPTANKÖNYVE, AMELYBEN SOK KÍSÉRLETRE TALÁLHATUNK PÉLDÁT. AZ ÓRAI PÉLDÁK EGY RÉSZÉNEK INNEN SZÁRMAZIK.*

07. A szociálpszichológiai kísérlet 3.

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[Etikai kérdések és lezáró beszélgetések](#)

[Statisztika a kísérletekben](#)

[Kitekintés: a társas információfeldolgozás kísérleti vizsgálata](#)

[Kitekintés: a természetes avagy kvázikísérletekről](#)

[Gyakorlat: kísérletek szakszövegekben 3.](#)

Etikai kérdések és lezáró beszélgetések

Babbie, E. (2003) Etikai és politikai szempontok a társadalomtudományi kutatásban. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 530–554. **A KUTATÁS ETIKAI ELVEINEK ÉS A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KÉRDÉSEK VIZSGÁLATÁVAL KAPCSOLATOS POLITIKAI PROBLÉMÁK BEMUTATÁSA, PÉLDÁKKAL.**

Szokolszky Á. (2004) A pszichológiai kutatás etikai kérdései. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 174–189. **A KUTATÁS ETIKAI ALAPELVEI. A KUTATÓ FELELŐSSÉGE A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐKKEL ÉS A TÁRSADALOMMAL SZEMBEN.**

Statisztika a kísérletekben

Babbie, E. (2003) Adatelemzés alapfokon. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 453–474. **BEVEZETÉS A STATISZTIKAI ADATELEMZÉSBE. MÍG A FEJEZET ELSŐ RÉSZÉ FŐLEG A STATISZTIKÁBÓL TANULTAK ÁTISMÉTLÉSÉHEZ HASZNOS, A TOVÁBBIKBAN A SZERZŐ BEMUTATJA A KÍSÉRLETEKBE IS GYAKRAN HASZNÁLT ELJÁRÁSOK, A CSOPORTOK KÖZTI ÖSSZEHASONLÍTÁS ÉS A TÖBBVÁLTOZÓS ELEMZÉS LOGIKÁJÁT.**

Szokolszky Á. (2004) A statisztika szerepe a pszichológiai kutatásban. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 168–174. **ALAPFOKÚ ISMERETEK A STATISZTIKA FELHASZNÁLÓI SZÁMÁRA.**

Babbie, E. (2003) A Lazarsfeld–paradigma. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 475–493. **BÁR A FEJEZET NEM ELSŐSORBAN A KÍSÉRLETEK EREDMÉNYEINEK STATISZTIKÁJÁRÓL SZÓL, OLYAN BETEKINTÉST AD A TÖBBVÁLTOZÓS ELEMZÉSEK LOGIKÁJÁBA, AMELY SEGÍT MEGÉRTENI A TÖBBVÁLTOZÓS KÍSÉRLETEKET ÉS A VELÜK KAPCSOLATOS STATISZTIKAI MÓDSZEREKET IS.**

Vargha A. (2000) *Matematikai statisztika pszichológiai, nyelvészeti és biológiai alkalmazásokkal*. Budapest: Pólya Kiadó. **NEHEZEN NÉLKÜLÖZHETŐ STATISZTIKAI ALAPTANKÖNYV AZ ELOSZLÁSOKTÓL A VARIANCIANALÍZISIG.**

Kitekintés: a társas információfeldolgozás kísérleti vizsgálata

Szokolszky Á. (2004) Mérési hagyományok: reakcióidő, pszichofizika, pszichofiziológia. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Osiris Kiadó. 135–155. **AZ ÁLTALÁNOS**

PSZICHOLÓGIÁBAN ALKALMAZOTT ÉS A TÁRSAS INFORMÁCIÓFELDOLGOZÁS MODERN SZOCIÁLPSZICHOLÓGIÁJA ÁLTAL IS ÁTVETT MÉRÉSI TECHNIKÁK.

Kitekintés: a társas információfeldolgozás kísérleti vizsgálata

---

Szokolszky Á. (2004) „Rendhagyó” kísérlettypusok. Kvázikísérletek. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 250–264. *A TÍPIKUS KERETEK KÖZÉ NEM ILLESZKEDŐ ELRENDEZÉSEK ÉS TERMÉSZETES KÍSÉRLETEK BEMUTATÁSA, RÉSZLETESEBBEN, MINT BABBIE–NÉL.*

Gyakorlat: kísérletek szakszövegekben 3.

Fiske, S. T. (2005) *Társas alapmotívumok*. Budapest: Osiris Kiadó. *A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA EGYIK ALAPTANKÖNYVE, AMELYBEN SOK KÍSÉRLETRE TALÁLHATUNK PÉLDÁT. AZ ÓRAI PÉLDÁK EGY RÉSZÉ IS INNEN SZÁRMAZIK.*

08. A kísérleti szociálpszichológia kritikája

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[A szociálpszichológiai kutatás „válsága”](#)

[Kvalitatív kutatási stratégia](#)

[Szociális reprezentáció](#)

[Etnometodológia](#)

[Szociális konstruktivizmus](#)

A szociálpszichológiai kutatás „válsága”

Hunyady Gy. (1998) A kísérleti szociálpszichológia amerikai válságirodalma és amit mi kiolvasunk belőle. In *Történeti bevezetés a szociálpszichológiába: a meghonosítás lépései*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. 227–237. **ÖSSZEFOGLALJA A „VÁLSÁG” TÜNETEIT ÉS A MEGFOGALMAZÓDOTT VÁLASZOKAT.**

McGuire, W. J. (2001) Elégedetlenségünk fagyhullámai: a szociálpszichológia válsága In *Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája*. Budapest: Osiris Kiadó. 320–342. **A VÁLSÁG BELÜLRŐL, A KÍSÉRLETI SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA KÖZÉPPONTJÁBÓL MEGÉLVE.**

Gergen, K. J. (1998) Bevezetés a történeti szociálpszichológiába. In Hunyady Gy. (szerk.) *Történeti és politikai pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 67–89. **A KÍSÉRLETI FŐRÁM EGYIK LEGNEVESEBB KRITIKUSA ÖSSZEFOGLALJA ÁLLÁSPONTJÁT A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA TUDOMÁNYÁNAK TÖRTÉNETI VOLTÁRÓL ÉS ENNEK KÖVETKEZMÉNYEIRŐL. KIFEJTI AZ ÁLTALA MEGOLDÁSKÉNT JAVASOLT TÖRTÉNETI SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI ALAPELVEIT.**

Kvalitatív kutatási stratégia

Szokolszky Á. (2004) A kvalitatív stratégia közelnézetben. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 386–420. **AZ INTERPRETÁLÓ KUTATÁSI STRATÉGIA BEMUTATÁSA.**

Szociális reprezentáció

Moscovici, S. (2002) A reprezentációk korának eljövetele. In *Társadalom-lélektan*. Budapest: Osiris Kiadó. 173–209. **A SZOCIÁLIS MEGISMERÉS KRITIKÁJA, ÖSSZEVETÉSE A SZOCIÁLIS REPREZENTÁCIÓVAL.**

Moscovici, S. (2002) Attitűdök és vélemények. In *Társadalom-lélektan*. Budapest: Osiris Kiadó. 17–51. **A HAGYOMÁNYOS ATTITŰDKUTATÁSOK KRITIKÁJA.**

Moscovici, S. (2002) A társadalmi reprezentációk története és aktualitása. In *Társadalom-lélektan*. Budapest: Osiris Kiadó. 347–394. **ESZMEI ALAPOK – DURKHEIM, PIAGET, LÉVY-BRUHL.**

László J. (1999) *Társas tudás és elbeszélés*. Budapest: Scientia Humana/Kairosz. **A SZOCIÁLIS REPREZENTÁCIÓ BEMUTATÁSA A NARRATÍV PSZICHOLÓGIA SZEMPONTJÁBÓL.**

Etnometodológia

- Szokolszky Á. (2004) A hermeneutikai paradigma közelről: a kultúrantropológia. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 85–91. **AZ INTERPRETÁLÓ KUTATÁSBA VEZET BE, AMI A SZERZŐ TERMINOLÓGIÁJÁBAN MEGFELEL NAGYJÁBÓL A KVALITATÍV KUTATÁSOKNAK.**
- Babbie, E. (2003) Szimbolikus interakcionizmus. Etnometodológia. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 52–53. **AZ IRÁNYZAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA.**
- Giddens, A. (2000) Társas interakció és mindennapi élet. In *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 113–136. **A SZIMBOLIKUS INTERAKCIONIZMUS KONTEXTUSA.**
- Harold Garfinkel (1984) Az "etnometodológia" kifejezés keletkezése. In Hernádi Miklós (szerk.) *A fenomenológia a társadalomtudományban*. Budapest: Gondolat. 350–355. **AZ ETNOMETODOLÓGIA ALAPJAINAK KIFEJTÉSE.**

Szociális konstruktivizmus

- Szokolszky Á. (2004) Szövegelemzés. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 478–492. **BEMUTATJA A BESZÉLGETÉSELEMZÉS, DISKURZUSELEMZÉST IS.**
- Jost, J. T. & Kruglanski, A. W. (2002) A szociális konstruktivizmus és a kísérleti szociálpszichológia elidegenedése: a szakadás története és a megbékélés kilátásai. In Jost, J.T: *Önalávetés a társadalomban: a rendszerigazolás pszichológiája*. 327–367. **A KONSTRUKTIVIZMUS ÉS A KÍSÉRLETI PARADIGMA ÖSSZEVETÉSE.**
- Bodor P. (2002) Konstruktivizmus a pszichológiában. *BUKSZ*, 14(1), 67–74. **A SZOCIÁLIS KONSTRUKTIVIZMUS SZEMLÉLETE.**
- Berger, P.L. & Luckmann, T. (1998) *A valóság társadalmi felépítése*. Budapest: Jószyveg Kiadó. **A TÁRSADALMI KONSTRUKCIÓ ALAPVETŐ MECHANIZMUSAI.**
- Szabó M. (2000) *Beszélő politika: A diszkurzív politikatudomány teoretikus környezete*. Budapest: Jószyveg Kiadó. **EGY PÉLDA A DISKURZUSELEMZÉS SZEMLÉLETÉRE.**

09. Kvalitatív módszerek

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[Kvalitatív módszerek meghatározása](#)

[Megfigyelés](#)

[Tartalomelemzés](#)

[Kvalitatív interjú](#)

[Élettörténeti elemzések](#)

[Fókuszcsoport](#)

[Esettanulmány](#)

[Kvalitatív kutatások értékelése](#)

Kvalitatív módszerek meghatározása

Szokolszky Á. (2004) A kvalitatív stratégia. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 386–410. *TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS UTÁN A LEGFONTOSABB MÓDSZEREK ÉS PARADIGMÁK BEMUTATÁSA, A KUTATÁS MENETÉNEK VÁZOLÁSA.*

Babbie, E. (2004) Kvalitatív terepkutatások. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 315–324. *ÁLTALÁNOS LEÍRÁS A KVALITATÍV TEREPKUTATÁSRÓL, PÉLDÁKKAL FŰSZEREZVE. RÉSZLETESEN ELEMZI A KUTATÓI SZEREPET ÉS A MEGFIGYELTEKKEL VALÓ VISZONYÁT.*

Babbie, E. (2004) Kvalitatív adatelemzés. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 413–437. *A KVALITATÍV ADATFELDOLGOZÁS MENETÉNEK ISMERTETÉSE, SZÁMÍTÓGÉPES PROGRAMOK BEMUTATÁSA, PÉLDÁKKAL.*

Megfigyelés

Szokolszky Á. (2004) A természetes megfigyelés. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 420–450. *A MEGFIGYELÉS TÖRTÉNETI HÁTTERE, ALAPKÉRDÉSEI ÉS ÉRTÉKELÉSE.*

Babbie, E. (2004) Kvalitatív terepkutatások. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 324–334. *A RÉSZTVEVŐ MEGFIGYELÉS FONTOSABB PARADIGMÁINAK ÁTTEKINTÉSE: NATURALIZMUS, ETNOMETOLÓGIA, ALAPOZOTT ELMÉLET, ESETTANULMÁNYOK, INTÉZMÉNYI ETNOGRÁFIA, BEAVATKOZÁS AZ ÉRINTETTEK RÉSZTVEVÉSELÉVEL.*

Babbie, E. (2004) Kvalitatív terepkutatások. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 344–347. *A KVALITATÍV TEREPKUTATÁS ERŐSSÉGEINEK ÉS GYENGÉINEK BEMUTATÁSA.*

Tartalomelemzés

Babbie, E. (2004) Beavatkozás-mentes vizsgálatok. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 350–364. *A TARTALOMELEMZÉS FOLYAMATÁNAK RÉSZLETES LEÍRÁSA, A MÓDSZER ÉRTÉKELÉSE, ÉS EGY PÉLDA BEMUTATÁSA.*

Szokolszky Á. (2004) Szövegelemzés. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 478–492. *A SZÖVEGELEMZÉS TÖRTÉNETÉNEK ISMERTETÉSE, A KÜLÖNBÖZŐ ELJÁRÁSOK BEMUTATÁSA:*

TARTALOMELEMZÉS, NARRATÍV ELEMZÉS, BESZÉLGETÉSELEMZÉS, DISKURZUSELEMZÉS, ÉS EZEN ELJÁRÁSOK ÉRTÉKELÉSE.

- Ehmann B. (2002) *A szöveg mélyén. A pszichológiai tartalomelemzés*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó. „A KÖNYV ALCÍME, A PSZICHOLÓGIAI TARTALOMELEMZÉS ARRÁ A TEVÉKENYSÉGRE UTAL, AMIKOR A SZÖVEGEKHEZ – INTERJÚKHOZ, NAPLÓKHOZ, ÖNÉLETRÁSOKHOZ – ÖSSZEFOGLALÓ NÉVEN SZEMÉLYES DOKUMENTUMOKHOZ CÍMZETT TARTALOMELEMZÉSI KÉRDÉSEKET A PSZICHOLÓGIAI VÁLTOZÓK NYELVÉN TESSZÜK FEL. A PSZICHOLÓGIAI TARTALOMELEMZÉS SPECIÁLIS TERÜLETE A NARRATÍV PSZICHOLÓGIAI TARTALOMELEMZÉS. A KÖNYV A FENTI TERÜLETEKBE NYÚJT – REMÉLHETŐLEG INSPIRÁLÓ ÉS ÚJABB KUTATÁSOKAT ÖSZTÖNZŐ – BETEKINTÉST.”
- Krippendorff, K. (1995) *A tartalomelemzés módszertanának alapjai*. Budapest: Balassi Kiadó. A TECHNIKA RÉSZLETES ISMERTETÉSE, FŐKÉNT A KOMMUNIKÁCIÓ-KUTATÁSRA ALKALMAZVA. ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI KÉRDÉSEKET EGYARÁNT ÉRINT: FOGALMI ALAPVETÉS, ALKALMAZÁSMÓDOK, A TERVEZÉS LOGIKÁJA, EGYSÉGPÉNZÉS, MINTAVÉTEL, ADATRÖGZÍTÉS- ÉS FELDOLGOZÁS MÓDSZERTANA, MEGBÍZHATÓSÁG ÉS ÉRVÉNYESÉG.

Kvalitatív interjú

- Szokolszky Á. (2004) *A kvalitatív interjú*. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 450–478. A MÓDSZER RÉSZLETES ISMERTETÉSE: TÖRTÉNETI HÁTTÉR, TÍPUSAI, A FOLYAMAT HÉT FÁZISA, ÉS A MÓDSZER ÉRTÉKELÉSE.
- Babbie, E. (2004) *Kvalitatív terepkutatások*. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 336–339. A KVALITATÍV INTERJÚ RÖVID BEMUTATÁSA.
- Seidman, I. (2003) *Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó. A KVALITATÍV, STRUKTURÁLATLAN INTERJÚ LÉNYEGÉT ÉS SAJÁTOSSÁGAIT FOGLALJA ÖSSZE. BEMUTATJA A KUTATÁS MEGTERVEZÉSÉNEK, A MINTA KIVÁLASZTÁSÁNAK, A MEGFELELŐ LÉGKÖR MEGTEREMTÉSÉNEK, A SZEMPONTSOR KIALAKÍTÁSÁNAK, AZ INTERJÚ LEBONYOLÍTÁSÁNAK, RÖGZÍTÉSÉNEK ÉS FŐKÉNT ELEMZÉSÉNEK SZABÁLYAIT, MESTERFOGÁSÁIT.
- Kvale, S. (2005) *Az interjú – Bevezetés a kvalitatív kutatás interjútechnikáiba*. Budapest: József Műhely. „A SZERZŐ MEGVIZSGÁLJA AZ INTERJÚ KUTATÁSI FOLYAMATBAN BETÖLTÖTT SZEREPÉT, ÁTTEKINT NÉHÁNY, AZ INTERJÚZÁSSAL KAPCSOLATOS FONTOS FILOZÓFIAI KÉRDÉST. VÉGIGVEZETI AZ OLVASÓT AZ INTERJÚKÉSZÍTÉS HÉT STÁDIUMÁN, AMELY A TANULMÁNY MEGTERVEZÉSÉTŐL ANNAK MEGÍRÁSÁIG TART.”

Élettörténeti elemzések

- Szokolszky Á. (2004) *A narratív interjú*. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 460–461. RÖVID LEÍRÁS A NARRATÍV INTERJÚRÓL.
- Bögre Zs. (2003) *Élettörténeti módszer elméletben és gyakorlatban*, *Szociológiai Szemle* 1. <http://www.mtapti.hu/mszt/20031/bogrezs.htm>. AZ ÉLETTÖRTÉNETEK FELDOLGOZÁSÁNAK JAVASOLT SZEMPONTJAI, EGY RÉSZLETES PÉLDÁVAL.
- Horsdal, M: *Életút-történetek értelmezése és elemzése*. civil.nepfoiskola.hu/3/3.1.3.htm AZ ÉLETTÖRTÉNET INTERJÚK LEFOLYTATÁSÁNAK MÓDJA, ÉRTELMEZÉSÉNEK SZEMPONTJAI.
- Fischhoff, B. (1998) *Utólagos előrelátás: visszafelé gondolkodás?* In Hunyady Gy. (szerk.): *Történeti és politikai pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 271–281. EMPIRIKUS BIZONYÍTÁSA ANNAK, HOGY A KÖVETKEZMÉNYEK ISMERETE ALAPVETŐEN BEFOLYÁSOLJA ADOTT ESEMÉNYEK MEGÍTÉLÉSÉT.

Fókuszcsoport

- Babbie E. (2004) *Kvalitatív terepkutatások*. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 339–342. NAGYON RÖVID ISMERTETÉS A FÓKUSZCSOPORTRÓL, EGY PÉLDÁVAL.

Síklaki I.: A fókuszcsoport www.hermes.btk.pte.hu/letoltes/Fokusz%20Siklaci.doc. *A FÓKUSZCSOPORT, RÉSZLETES, GYAKORLATIAS ISMERTETÉSE, A TÖRTÉNETTŐL A LEFOLYTATÁS MINDEN KIS LÉPÉSÉIG.*

Esettanulmány

Szokolszky Á. (2004) Az esettanulmány. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 492–506. *A MÓDSZER RÉSZLETES ISMERTETÉSE: FAJTÁI, LEFOLYTATÁSA ÉS ÉRTÉKELÉSE.*

Babbie, E. (2004) Kvalitatív terepkutatások. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 329. *SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI JELLEGŰ PÉLDÁK AZ ESETTANULMÁNYRA (TANÁR-DIÁK ALKUK, AIDS ELLENI KÜZDELEM)*

Kvalitatív kutatások értékelése

Szokolszky Á. (2004) A kvalitatív stratégia. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 410–420. *A KVALITATÍV KUTATÁSOK ÉRVÉNYESSÉGÉT ÉS MEGBÍZHATÓSÁGÁT NÖVELŐ TECHNIKÁK BEMUTATÁSA. A MINTAVÉTEL LEGFONTOSABB KÉRDÉSEI ÉS AZ ÁLTALÁNOSÍTHATÓSÁG.*

10. Perspektivizmus: a kísérletezés megújítása

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

Mérlegen a kísérletezés

Tudásról, tudományos elméletekről

Perspektivizmus – logikai empiricizmus

Perspektivista kutatási programok

Példa perspektivista kutatásokra

Mérlegen a kísérletezés

Szokolszky Á. (2004) A stratégiák és módszerek áttekintése. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 514–529. **ÖSSZEVETI A KÜLÖNBÖZŐ KUTATÁSI MÓDSZEREKET.**

A tudásról, tudományos elméletekről

Szokolszky Á. (2004) A tudományról kialakult kép változásai. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 25–38. **A TUDOMÁNYFELFOGÁSOK TÖRTÉNETI ÖSSZEFOGLALÓJA**

McGuire, W.J. (2001) A szociálpszichológia második évszázada felé. In *Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája*. Budapest: Osiris Kiadó. 466–509. **A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA TÖRTÉNETÉBE ILLESZTI A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI KUTATÁSRÓL, ELMÉLETALKOTÁSRÓL MONDANIVALÓJÁT.**

Doise, W. (1997) Organizing social-psychological explanations. In C. McGarty & S. A. Haslam (eds.) *The message of social psychology*. Oxford, England: Blackwell. 63–76. **A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI MÓDSZEREK ÁTTEKINTÉSE.**

Perspektivizmus – logikai empiricizmus

McGuire, W.J. (2001) Hogyan vált az empirikus szembesítés az érvényesség kritériumává? A perspektivizmus viszonya a logikai empiricizmushoz: kiterjesztés és új irányok; Kutatási programok stratégiai tervezése. In *Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája*. Budapest: Osiris Kiadó. 428–465. **A MA LEGÁLTALÁNOSABBAN ELTERJEDT LOGIKAI EMPICISTA TUDOMÁNYFELFOGÁS TÖRTÉNETI ELŐZMÉNYEINEK (DOGMATIZMUSTÓL A POZITIVIZMUSIG) ÁTTEKINTÉSE, A PERSPEKTIVISTA ÉS A LOGIKAI EMPERICISTA TUDOMÁNYFELFOGÁSOK SZISZTEMATIKUS ÖSSZEVETÉSE, A PERSPEKTIVIZMUSBÓL KÖVETKEZŐ EGÉSZ KUTATÁSI PROGRAMOK TERVEZÉSÉHEZ SEGÍTSÉG.**

Popper, Karl (1989) *A historicizmus nyomorúsága*. Budapest: Akadémiai Kiadó. **A LOGIKAI EMPERICIZMUS ALAPELVEINEK KIFEJTÉSE.**

Babbie, E. (2003) Az okság fogalma a társadalomtudományi kutatásban. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 78–101. **AZ OKSÁG ÉRTELMEZÉSÉRŐL.**

Perspektivista kutatási programok

- McGuire, W.J. (2001) Kutatási programok stratégiai tervezése. In *Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája*. Budapest: Osiris Kiadó. 441–465. **EGY PÉLDÁN VISZI VÉGIG, HOGY MI JELLEMEZ EGY PERSPEKTIVISTA KUTATÁSI PROGRAMOT. ELEMI SZINTEN KEZDI A VIZSGÁLANDÓ VÁLTOZÓK JELENTÉSÉNEK FELTÁRÁSÁVAL, MAJD A VÁLTOZÓK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK MEGFOGALMAZÁSÁNAK JELENTŐSÉGÉT MUTATJA BE ÉS A FELTÉTELEZETT ÖSSZEFÜGGÉS HATÁRAINAK MEGVONÁSÁT. MÖGÖTTES SZINTEN AZ EREDETI HIPOTÉZIS VISZONYÁNAK VIZSGÁLATÁT AJÁNlja KÜLÖNBÖZŐ ELMÉLETEKHEZ, SŐT A HIPOTÉZIS ELLENTETJÉNEK ELMÉLETI MAGYARÁZATÁT IS FONTOSNAK TARTJA. VÉGÜL OLYAN KONKRÉT FORMÁBAN IS IGYEKszik KÖRBEJÁRNI A FELTÉTELEZETT ÖSSZEFÜGGÉST, HOGY Milyen KÖZVETÍTŐ VÁLTOZÓK, KONTEXTUÁLIS HATÁSOK KÉPZELHETŐK EL AZ OK ÉS OKOZAT KAPCSOLATÁBAN. HANGSÚLYOZZA, HOGY A PERSPEKTIVISTA KUTATÁSI PROGRAM SEGÍTI AZ ÖSSZEFÜGGÉS KÜLÖNBÖZŐ JELENTÉSEINEK SZISZTEMATIKUS FELTÁRÁSÁT ÉS A PRIORITÁSOK TUDATOS ALAKÍTÁSÁT.**
- McGuire, W. J. (2004) Perspectivist worksheets for generating a program of research. In J. Jost, M. Banaji, & D. Prentice (eds.), *Perspectivism in social psychology: The yin and yang of scientific progress*. Washington, DC: American Psychological Association. 319–322. **A PERSPEKTIVISTA KUTATÁSOK TERVEZÉSÉT MEGKÖNNYÍTŐ „ÚRLAPOK”.**
- Jost, J.T.; Banaji, M.R; Prentice, D.A. (2004, eds.) *Perspectivism in social psychology: The yin and yang of scientific progress*. Washington, DC, US: American Psychological Association. **PERSPEKTIVISTA SZEMLELETŰ KUTATÁSOKAT FOGLALNAK ÖSSZE A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIÁBAN.**

Példa perspektivista kutatásokra

- Jost, J. T. (2003) *Őnalávetés a társadalomban: a rendszerigazolás pszichológiája*. Budapest: Osiris Kiadó. **A KÖTETBEN SZEREPLŐ ÍRÁSOK TÖBB OLDALRÓL JÁRJÁK KÖRBE A CSOPORTKÖZI VISZONYOKAT, ELSŐSORBAN A KISEBBSÉGI HELYZETBEN LÉVŐKNEK A HELYZETRŐL ALKOTOTT REPREZENTÁCIÓJÁRA FÓKUSZÁLVA. A KÜLÖNBÖZŐ ÍRÁSOK PÉLDÁUL SZOLGÁLHATNAK A PERSPEKTIVISTA SZEMLELET EGYIK SAJÁTOSÁGÁRA, A TÖBBIFÉLE ELMÉLET PÁRHUZAMOS MAGYARÁZATAINAK TESZTELÉSÉRE: ITT A TÁRSAS ÖSSZEHASONLÍTÁS, A TÁRSADALMI IDENTITÁS ÉS A RENDSZERIGAZOLÁS ELMÉLETEI KERÜLNEK ALKALMAZÁSRA. AZ EMPIRIKUS TANULMÁNYOKBAN UGYANAKKOR SZÁMOS KÜLÖNBÖZŐ KÖZVETÍTŐ VÁLTOZÓ (ÖNÉRTÉKELÉS, HATALOM ÉSZLELT LEGITIMITÁSA, AZ ÉSZLELT STATUS QUO), KONTEXTUÁLIS, VAGY HÁTTÉRVÁLTOZÓK (IGAZSÁGOS VILÁGBA VETETT HIT, DISSZONANCIACSÖKKENTÉS, TÁRSADALMI RENDSZERT ÉRŐ FENYEGETÉSEK) HATÁSÁNAK SZISZTEMATIKUS VIZSGÁLATÁRA KERÜL SOR.**

11. Társadalmi nézőpont

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[Kulturális szempont megjelenése](#)
[Kulturális összehasonlító pszichológia](#)
[Kulturális pszichológia](#)
[Értékelő vizsgálatok](#)

Kulturális szempont megjelenése

- Nguyen, L. L. A. (2003) Lehet-e összehasonlító a pszichológia, ha kulturális? In Nguyen, L. L. A., Fülöp, M. (szerk.): *Kultúra és pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 15–34. **TÖRTÉNETI ELŐZMÉNYEK, A KÉT MEGKÖZELÍTÉS A KULTURÁLIS ÖSSZEHA-SONLÍTÓ ÉS A KULTURÁLIS PSZICHOLÓGIA RÖVID BEMUTATÁSA.**
- Nguyen, L. L. A. (2003) Lehet-e összehasonlító a pszichológia, ha kulturális? In Nguyen, L. L. A., Fülöp, M. (szerk.): *Kultúra és pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 40–53. **A LEGGYAKORIBB KUTATÁSI TÉMÁK ÁTTEKINTÉSE.**
- Segall, M. H., Dasen, P. R., Berry, J. W., Poortinga, Y. H. (2003) Kultúra-összehasonlító kutatások: témakörök és módszerek. In Nguyen, L. L. A., Fülöp, M. (szerk.): *Kultúra és pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 137–148. **A TANULMÁNY ELSŐ RÉSZÉNE BEMUTATJA A KULTURÁLIS ÖSSZEHA-SONLÍTÓ PSZICHOLÓGIA FOGALMI KERETÉT, ALAPFOGALMAIT (KONTEXTUSVÁLTOZÓK, FOLYAMATVÁLTOZÓK ÉS PSZICHOLÓGIAI EREDMÉNYVÁLTOZÓK).**

Kulturális összehasonlító pszichológia

- Nguyen, L. L. A. (2003) Lehet-e összehasonlító a pszichológia, ha kulturális? In Nguyen, L. L. A., Fülöp, M. (szerk.): *Kultúra és pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 34–38. **A KULTURÁLIS ÖSSZEHA-SONLÍTÓ PSZICHOLÓGIA MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI.**
- Segall, M. H., Dasen, P. R., Berry, J. W., Poortinga, Y. H. (2003) Kultúra-összehasonlító kutatások: témakörök és módszerek. In Nguyen, L. L. A., Fülöp, M. (szerk.): *Kultúra és pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 148–162. **A TANULMÁNY MÁSODIK RÉSZÉNE A KUTATÁSOK MÓDSZERTANÁNAK LEGFONTOSABB PROBLÉMAKÖREIT ÉS AZOK MEGOLDÁSÁT VÁZOLJA.**
- Vijver, Leung (2003) A kultúra pszichológiai kutatásának módszertani kérdései. In Nguyen, L. L. A., Fülöp, M. (szerk.): *Kultúra és pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 123–136. **A CIKK FELHÍVJA A FIGYELMET A KULTURÁLIS VIZSGÁLATOK NEHÉZSÉGEIRE, A GYAKRAN ELŐFORDULÓ HIBÁKRA, EGY TAXONÓMIÁT VÁZOL, ILLETVE ISMERTETI A KÖZELJÖVŐ KUTATÁSI FEJLEMÉNYEIT, KÖZTÜK A KIFEJEZETTEN MÓDSZERTANI KÉRDÉSEKET.**

Kulturális pszichológia

Nguyen, L. L. A. (2003) Lehet-e összehasonlító a pszichológia, ha kulturális? In Nguyen, L. L. A., Fülöp, M. (szerk.): *Kultúra és pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 38–40. **A KULTURÁLIS PSZICHOLÓGIA MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI.**

Értékelő vizsgálatok

Babbie, E. (2000) Értékelő kutatások. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 381–409. **AZ ÉRTÉKELŐ KUTATÁSOK JELLEGZETES TÉMÁI, A MÉRÉS LEGFONTOSABB KÉRDÉSEI ÉS TÍPUSAI.**

Drahos P. (1995) Értékelés. In Török M. (szerk.): *Alapfokú kézikönyv civil szervezetek számára*. Budapest, NIOK, Soros Alapítvány. civil.celodin.hu/drahos.htm. **ÉRTÉKELÉS EGY KONKRÉT KONTEXTUSBAN: NONPROFIT SZERVEZETEK PÁLYÁZATÍRÁSAKOR.**

12. Nézetrendszer-kutatások

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

[Mi a nézetrendszer?](#)

[A mérőeszközök bemutatása](#)

[Többváltozós statisztikai elemzések](#)

Mi a nézetrendszer?

Berkics M. (2000) *A kognitív stílus mint stratégia*. Szakdolgozat, Kézirat. ELTE: Budapest. *A KOGNITÍV STÍLUS KUTATÁSOK ÁTTEKINTÉSE, EGY SAJÁT VIZSGÁLAT BEMUTATÁSÁVAL*.

McGuire, W. J. (2001) Az egyedi attitűdök és attitűdrendszerek struktúrája. In *Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája*. Budapest: Osiris Kiadó. 236–272. *IDEOLÓGIA-KUTATÁSOK*.

A mérőeszközök bemutatása

Sanford, N. (1973) Az autoriter személyiség. In Hunyady (szerk.): *Szociálpszichológia*. Budapest: Gondolat Kiadó. 384–406. *AZ F-SKÁLA KIALAKÍTÁSÁNAK TÖRTÉNETE, ELMÉLETI HÁTTERE, DIMENZIÓI*.

Harvey, O. J. (1984) Fogalmi rendszerek és attitűdváltozás. In Hunyady Gy. (szerk.): *Szociálpszichológia*. 2. kiadás. Budapest: Gondolat Kiadó. 524–544. *HARVEY ELMÉLETE, A FOGALMI RENDSZEREK TESZT DIMENZIÓI, PÉLDÁKKAL*.

Rokeach, M. (1984) A nézetek rendszerének szerveződése. In Hunyady Gy. (szerk.): *Szociálpszichológia*. 2. kiadás. Budapest: Gondolat Kiadó. 469–489. *A NYÍLT-ZÁRT GONDOLKODÁS ELMÉLETI HÁTTERE*.

Hunyady Gy. (1998) Kognitív komplexitás személyek és ideologikus tárgykörök megítélésében. In Hunyady Gy.: *Történeti bevezetés a szociálpszichológiába: a meghonosítás lépései*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. 181-201. *A KOGNITÍV KOMPLEXITÁS VIZSGÁLATÁNAK MÓDOZATAI ÉS EGY VIZSGÁLAT BEMUTATÁSA*.

Barcy M. (1980) *A gondolkodás zártsága és nyitottsága*. Módszertani, kritikai elemzés. Budapest: Tömegkommunikációs Kutatóközpont. *ROKEACH ELMÉLETÉNEK ISMERTETÉSE, MELLÉKELVE RROKEACH D-SKÁLÁJA*.

Dillehay, R. C. (1989) Tekintélyelvűség. In Szakács Ferenc (szerk.): *Személyiséglélektani szöveggyűjtemény IV*. Budapest: Tankönyvkiadó. 391–436. *AZ AUTORITER SZEMÉLYISÉG KUTATÁSOK RÉSZLETES ÁTTEKINTÉSE TÖRTÉNETI ÉS MÓDSZERTANI SZEMPONTBÓL*.

Ehrlich, H. J. (1989) Dogmatizmus. In Szakács Ferenc (szerk.): *Személyiséglélektani szöveggyűjtemény IV*. Budapest: Tankönyvkiadó. 437–474. *A DOGMATIZMUS KUTATÁSÁNAK RÉSZLETES ÁTTEKINTÉSE TÖRTÉNETI ÉS MÓDSZERTANI SZEMPONTBÓL*.

Hunyady Gy. (1979) Kognitív stílus kutatása. In Hunyady Gy.: *Történeti bevezetés a szociálpszichológiába: a meghonosítás lépései*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. 1998. 165–201. *KOGNITÍV KOMPLEXITÁS VIZSGÁLATÁNAK TÖRTÉNETE, TECHNIKÁI, PÉLDÁK*.

Hunyady Gy. (1996) Sztereotípa-rendszerek alakulása I. Kognitív komplexitás. In Hunyady Gy.: *Sztereotípiák a változó közgondolkodásban*. Budapest: Akadémiai Kiadó. *A KOMPLEXITÁS*

VIZSGÁLATÁNAK MÓDSZERTANI VÁLTOZATAI, SAJÁT VIZSGÁLAT BEMUTATÁSA, ILLUSZTRÁCIÓ
FAKTORANALÍZISRE, VARIANCIAANALÍZISRE, MULTIDIMENZIONÁLIS SKÁLÁRA.

Tetlock, P. E., Tyler, A. (1998) Churchill kognitív és retorikai stílusa: viták a náci szándékokról és India autonómiájáról. In Hunyady Gy. (szerk.): *Történeti és politikai pszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 382–399. *AZ INTEGRATÍV KOMPLEXITÁS MÉRÉSNEK BEMUTATÁSA, CHURCHILL MEGNYILATKOZÁSOK ELEMZÉSE A MÓDSZERREL.*

Többváltozós statisztikai elemzések

Mérő L. (1986) A többdimenziós skálázás alapelvei. *Pszichológia*, 3. 397–408.; 422–433. **A TÖBBDIMENZIÓS SKÁLÁZÁS CÉLJAI, ALAPFOGALMAI, SZEMLÉLTETŐ PÉLDÁKKAL.**

Székelyi M., Barna I. (2004) Többdimenziós skálázás. In *Túlélőkészlet az SPSS-hez. Többváltozós elemzési technikák társadalomkutatók számára*. Budapest: Typotex. 352–374. **A MÓDSZER JÓL ÉRTHETŐ, SZEMLÉLETES BEMUTATÁSA, KONKRÉT SPSS TANÁCSOKKAL.**

13. A kutatás elő- és utóélete

Szakirodalmi hivatkozások

Tartalomjegyzék

A szakirodalmazás

Az adatfeldolgozós folyamata

A tudományos publikáció

A szakirodalmazás

Szokolszky Á. (2004) A szakirodalom feltárása és feldolgozása. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 548–561. *RÉSZLETES ÚTMUTATÓ A FORRÁSOK TÍPUSAIRÓL, A KÖNYVTÁRAKRÓL ÉS ADATBÁZISOKRÓL, VALAMINT A KERESÉS LOGIKÁJÁRÓL ÉS A FELDOLGOZÁS MENETÉRŐL.*

Babbie, E. (2000) Használati útmutató a társadalomtudományi kutatásokhoz. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 554–564. *GYAKORLATI TANÁCSOK TUDOMÁNYOS PUBLIKÁCIÓ OLVASÁSÁHOZ ÉS KRITIKUS ÉRTÉKELÉSÉHEZ*

<http://www.nektar.oszk.hu> AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR NEMZETI KÖNYVTÁRI ÁTFOGÓ INFORMÁCIÓS RENDSZERE.

<http://www.opkm.hu/> AZ ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ADATBÁZISAI

<http://www.eisz.hu> – EISZ ADATBÁZIS, A WEB OF SCIENCE, A SWETSNET NAVIGATOR ÉS A SCIENCE DIRECT KOMPLETT INFORMÁCIÓ–SZOLGÁLTATÁSI RENDSZERÉHEZ HOZZÁFÉRÉS (EZ UTÓBBIBAN MEGTALÁLHATÓ A PSYCINFO, ÉS A PSYCARTICLES!)

www.apa.org/journals/ AMERIKAI PSZICHOLÓGIAI TÁRSASÁG (APA) ÁLTAL KIADOTT FOLYÓIRATOK

A tudományos publikáció

Szokolszky Á. (2004) A tudományos közlés műfajai, követelményei. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 561–577. *RÉSZLETES LEÍRÁS A KVALITATÍV ÉS KVANTITATÍV TÍPUSÚ KUTATÁS PUBLIKÁCIÓJÁNAK TARTALMI ÉS FORMAI KÖVETELMÉNYEKRŐL, AZ ÍRÁS STÍLUSÁRÓL. KITÉR AZ ÉRTÉKELÉS KRITÉRIUMAIRA, VALAMINT AZ ELŐADÁSRA É POSZTERBEMUTATÓRA IS.*

Babbie, E. (2000) A tudományos interjú. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. F22–F26. *A KORREKT SZAKIRODALMI HIVATKOZÁSRÓL ÉS A PLAGIZÁLÁSRÓL, ÉS JÓ VEZÉRELVEK AZ ADATELEMZÉS BEMUTATÁSÁHOZ.*

Babbie, E. (2000) Használati útmutató a társadalomtudományi kutatásokhoz. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 554–564. *GYAKORLATI TANÁCSOK TUDOMÁNYOS PUBLIKÁCIÓ OLVASÁSÁHOZ ÉS KRITIKUS ÉRTÉKELÉSÉHEZ*

Héra G., Ligeti Gy. (2005) A kutatás lezárása és utóélete. In *Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása*. Osiris: Budapest. 301–327. *PRAKTIKUS TUDNIVALÓK, ÖTLETEK A PUBLIKÁCIÓHOZ (PL. A KUTATÁS MARKETINGJE, AZ ÚJRAOLVASÁS MENETE).*

Az adatfeldolgozás folyamata

- Szokolszky Á. (2004) A statisztika szerepe a pszichológiai kutatásban. In *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó. 168–173. **RÖVID ÁTTEKINTÉS A STATISZTIKAI FELDOLGOZÁS SZINTJEIRŐL, A NULLHIPOTÉZIS–TESZTELÉS FOLYAMATÁRÓL.**
- Babbie, E. (2000) Adatelemzés alapfokon. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 453–474. **RÉSZLETESEBEN AZ EGY- ÉS KÉTVÁLTOZÓS ELEMZÉSEKRŐL ÉS AZ ALC SOPORTOK ÖSSZEHASONLÍTÁSÁRÓL.**
- Babbie, E. (2000) Kvalitatív adatelemzés. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 412–437. **KVALITATÍV ADATELEMZÉS, SOK PÉLDÁVAL ILLUSZTRÁLVA, ÉS SZÁMÍTÓGÉPES PROGRAMOK BEMUTATÁSA.**
- Babbie, E. (2000) Az adatok kvantifikálása. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 438–452. **RÉSZLETESEN A KÓDOLÁSRÓL ÉS RÖVIDEN AZ ADATTISZTÍTÁSRÓL.**
- Babbie, E. (2000) A társadalomtudományi kutatás statisztikája. In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. 494–527. **REGRESSZIÓELEMZÉS, TÖBBVÁLTOZÓS MÓDSZEREK (FAKTOR– IDŐSOR– ÉS ÚTELEMZÉS), A SZIGNIFIKANCIA–PRÓBÁK LOGIKÁJA.**
- Babbie, E. (2000) Bevezetés az SPSS 8.0 programcsomag alkalmazásába In *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. F44–F79. **SZEMLÉLETES ÚTMUTATÓ A PROGRAM KEZELÉSÉHEZ: GYAKORISÁGI MEGOSZLÁSOK, KERESZTTÁBLÁK, SZIGNIFIKANCIA–PRÓBÁK, KORRELÁCIÓ ÉS REGRESSZIÓ SZÁMÍTÁSA, INDEXEK ÉS ÁBRÁK KÉSZÍTÉSE.**
- Székelyi M. – Barna I. (2004) *Túlélőkészlet az SPSS–hez. Többváltozós elemzési technikáról társadalomkutatók számára*. Budapest: Typotex. on–line: http://www.typotex.hu/book/p_0024.htm **AZ SPSS TÖBBVÁLTOZÓS ELEMZÉSEIHEZ KÉZIKÖNYVKÉNT.**
- Vargha A (2000) *Matematikai statisztika pszichológiai, nyelvészeti és biológiai alkalmazásokkal*. Budapest: Pólya Kiadó **AZ ADATFELDOLGOZÁS STATISZTIKAI MÓDSZEREIRŐL, KÉZIKÖNYVKÉNT.**